

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2174/2016
29.03.2018. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Слађане Накић-Момировић и Марине Говедарица, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Мирослав Рњаковић, адвокат из ..., против тужене „ББ“ из .., коју заступа Рајна Андрић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 889/2016 од 08.06.2016. године, у седници већа одржаној дана 29.03.2018. године донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 889/2016 од 08.06.2016. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 148/14 од 27.10.2015. године делимично је усвојен тужбени захтев и утврђено да су ништаве одредбе уговора о стамбеном кредиту бр. ... закљученог између странака 16.05.2008. године и то: одредбе члана 3. став 3. тачка 4. у делу у коме банка задржава право измене уговорене каматне стопе у зависности од пословне политике банке и одредбе члана 5. став 2. Истом пресудом одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се утврди да је ништав наведени уговор у преосталом делу, и одбачена је тужба у делу захтева којим је тужилац тражио да се брише вансудска хипотека првог реда на двоипособном стану у поткровљу, која је у власништву тужиоца, успостављена у корист тужене банке. Обавезан је тужилац да на име трошкова парничног поступка исплати износ од 242.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 889/2016 од 08.06.2016. године одбијене су жалбе странака и потврђена наведена пресуда у ставу првом, другом и четвртом изреке. (осим у ставу три којим је тужба делимично одбачена).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену благовремено је изјавио ревизију тужилац због погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговора ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку и налази да ревизија није основана.

У спроведеном поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као корисник кредита и тужена банка су 16.05.2008. године закључили уговор о стамбеном кредиту којим је тужена банка одобрила тужиоцу као кориснику кредита стамбени кредит у укупном износу од 195.720,13 швајцрских франака у динарској противвредности по куповном курсу банке на дан пуштања кредита у течај са роком отплате од 324 месеца и висином променљиве номиналне каматне стопе од 3,9% на годишњем нивоу на дан закључења уговора, при чему номинална каматна стопа представља основну каматну стопу банке увећану за маргину банке. Одредбом члана 4. став 2. основног уговора је прописано да се месечни ануитети уплаћују у динарима, а висина ануитета утврђује према продајном курсу банке за швајцарски франак на дан уплате. Одредбом члана 3. став 1. уговора предвиђено је да корисник кредита камату плаћа банци кроз месечне ануитете у динарској противвредности по продајном курсу банке важећем на дан отплате. Ставом четири је уговорено да је основна каматна стопа банке из тачке 3. члана 1. референтна каматна стопа тужене која се формира на основу трошкова извора финансирања које сноси банка и тржишних услова пословања, а која се утврђује одлуком банке и објављује на сајту банке. Чланом 3. став 3. тачка 4. уговора је предвиђено да банка задржава право измене уговорене каматне стопе у зависности од промене основне каматне стопе банке и пословне политике банке. Одредбом члана 5. став 2. уговора је предвиђено да у случају доцње односно неизмирења било које обавезе према банци у року, банка обрачунава затезну камату по стопи која је утврђена важећом пословном политиком банке и то почев од дана доспећа па до датума потпуног измирења доспелих, а неизмирених обавеза. Након закључења основног уговора, парничне старнке су 21.03.2011. године закључиле анекс број 1. уговора о стамбеном кредиту којим су се споразумеле да измене основни уговор у делу каматне стопе и то тако што се мења тачка 3. став 1. члана 1. основног уговора тако да висина променљиве номиналне каматне стопе почев од 01.03.2011. године закључно са 31.12.2011. године износи 5,50% на годишњем нивоу, а да ће након 01.01.2012. године променљива номинална каматна стопа износити 4,9% на годишњем нивоу. Анексом је измењен и став 2. члана 4. основног уговора и прописано да се месечни ануитати утврђују према средњем курсу швајцарског франка на дан уплате. Такође поступајући по препоруци НБС од 31.05.2013. године и одлуци НБС о мерама за очување стабилности финансијског система у вези са кредитима индексираним у страној валути од 25.02.2015. године, а у примени од 05.03.2015. године, тужена банка је тужиоцу умањила износ главнице за укупно 14.390,58 CHF.

На утврђено чињенично стање правилно је побијаном одлуком примењено материјално право утврђењем ништавости појединих одредби уговора о стамбеном кредиту закљученом између странака и одбијањем утврђења

ништавости истог уговора у преосталом делу. Наводи ревизије о погрешној примени материјалног права нису основани.

Уговор о стамбеном кредиту у динарима са валутном клаузулом у швајцарским францима и променљивом уговорном каматном стопом, закључен између парничних странака, је по својој врсти, природи и садржини уговорних обавеза банке и корисника кредита регулисан одредбама члана 1065. у вези члана 395. Закона о облигационим односима и члана 25. став 1. и 34. у вези члана 2. тачка 24. Закона о девизном пословању. Ради се о уговору по приступу (пристанку) у којем је основне и обавезне елементе уговора сачинила банка као давалац финансијских услуга, а корисник те услуге (кредита) је прихватио унапред одређене услове уговора, чиме се сматра да је постигнута сагласност воља уговарача за закључење уговора.

Уговорне одредбе о валутној клаузули и промени каматне стопе су прописане ради заштите банке због последица могуће инфлације и очувања стварне тржишне вредности одобреног и исплаћеног динарског износа корисника кредита. Независно од овакве садржине уговорених обавеза и начина уговарања, уговор о банкарској кредиту као двострани и теретни уговор и у случају уговорене валутне клаузуле и промене каматне стопе мора да поштује основна начела уговорног права, као и принудне норме које се односе на предмет уговорне обавезе.

Одредбама члана 47. Закона о облигационим односима је прописано да је уговор ништав када је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив. Према члану 105. истог закона ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен. Али ће уговор остати на снази чак иако је ништава одредба била услов или одлучујућа побуда уговора у случају када је ништавост установљена управо да би уговор био ослобођен те одредбе и важио без ње. Цитиране одредбе су правилно примењене нижестепеним одлукама у делу, којим је тужилац захтевао утврђење ништавости члана 3. став 3. тачка 4. у делу у коме банка задржава право измене уговорене каматне стопе у зависности од пословне политике банке и одредбе члана 5. став 2. којом је прописано да ће банка обрачунавати затезну камату по стопи која је утврђена важећом пословном политиком банке. Међутим, у односу на одредбе уговора у преосталом делу нису испуњени законски услови за утврђење ништавости. Према члану 1064. Закона о облигационим односима камата је битан елемент уговора о кредиту. У овом случају обавезе тужиоца као корисника кредита да туженој банци поред главног дуга у износу одобреног кредита плати и уговорену камату у самом уговору је осим у делу у којем је тужбени захтев усвојен одређена по својој висини чланом 3. уговора на законит начин. Наиме, висина каматне стопе је номинално одређена, а њена промена везана за промену референтне каматне стопе, односно података који се јавно објављују, тако да су познати обема уговорним странама. Висина каматне стопе се може мењати услед промене одређених фактора као што је референтна каматна стопа чија промена може утицати на промену висине укупне каматне стопе. Банка у случају битних промена тржишних услова као што су промене по основу захтева Централне банке, битне промене на домаћем или иностраном тржишту новца задржава право примене променљиве каматне стопе. Такве одредбе нису

ништаве, јер нису противне општим начелима облигационог права и не дају овлашћења туженој банци да једностарно мења висину уговорне обавезе, односно да једнострано увећава стопа уговорне камате, већ се висина променљиве каматне стопе усклађује са наведеним променама. Супротно наводима ревизије, право тужене банке да мења висину уговорне и затезне камате у складу са актима своје пословне политике, уговорено ништавим делом члана 3. и 5. уговора и по оцени овог суда није било ни услов ни одлучујућа побуда за тужиоца да управо са туженом банком закључи уговор о кредиту и предметни уговор може опстати и без тих уговорених одредби.

Суд је одбио захтев тужене банке за накнаду трошкова састава одговора на ревизију применом члана 154. став 1. у вези члана 165. став 1. Закона о парничном поступку налазећи да подношење одговора на ревизију у овом случају није било потребно.

Са изнетих разлога одлучено је као у изреци пресуде на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Миломир Николић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић